

VOLKSVERHEFFING, Samenwerkende Maatschappij opgericht op 25 november 1909 door de **Christene Volkspartij** in Aalst als een soort koepel voor op zich zelfstandig functionerende coöperatieven (bakkerij, een spaar- en leenfonds, een feestzaal en herberg).

De aandelen van de maatschappij werden verkocht aan 25 frank per stuk. Het bestuur bestond uit: **Jan-Baptist de Neve** (voorzitter), Jan de Brul (ondervoorzitter), Gustaaf de Coninck, L. Rombout, Jean Baptiste de Vos, Felix Bocqué en Frans Daens.

Volksverheffing was in eerste instantie een overkoepelende coöperatie, die als een soort controleorgaan fungeerde voor de diverse administratief en bestuurlijk onafhankelijke instellingen. De maatschappij kende vooral na de Eerste Wereldoorlog een grote bloei, hoewel reeds tijdens de Eerste Wereldoorlog de beenhouwerij, kolenhandel en de bakkerij sterk aan belang hadden gewonnen. In 1922 werden nog twee belangrijke initiatieven opgestart: een apotheek en een drukkerij. De drukkerij werd snel uitgebreid met de aankoop van de oude drukkerij van **Pieter Daens**, waarvan het materiaal en de uitgaven werden overgenomen. Na de integratie van de **Daensistische Beweging** in het Vlaams-nationalisme werd de drukkerij het centrum van de verspreiding van Vlaams-nationalistische pamfletten en periodieken. Het netwerk van initiatieven rond de Volksverheffing bleef toeneemen en er ontstonden allerlei dochtermaatschappijen, zoals het Verbond der Vlaamsche Huizen (**Vlaamse Huizen**). Op 10 juni 1928 werd een nieuw gebouw ingehuldigd. Dit gebouwencomplex, gelegen in de Molenstraat, bestond uit een herberg, een vergaderzaal, een bibliotheek, een toneelzaal, een apotheek, een drukkerij, een uitgeverij, kantoren van de mutualiteit en de vakbond en een bakkerij.

Op bestuurlijk vlak werden tijdens de jaren 1930 de

vroegere daensistische leden langzaam vervangen door Vlaams-nationalisten, die na 1933 toetraden tot het **Vlaamsch Nationaal Verbond** (VNV). Zo geraakte de Maatschappij volledig in VNV-vaarwater. In 1937 bestond het bestuur uit onder meer Bert d'Haese, Ernest van den Berghe en Valéry Louis, terwijl Jozef Cool onder meer beheerder was van het Verbond der Vlaamsche Huizen.

Buiten Aalst werden verschillende afdelingen van de Volksverheffing opgericht. Toch kreeg de Maatschappij te kampen met financiële problemen. Tijdens de 18-daagse veldtocht (mei 1940) leden de gebouwen ernstige schade. Doordat de Maatschappij vervlochten was met de **collaboratie** van het VNV, moesten de activiteiten bij de bevrijding worden stopgezet. De bestuurders werden wegens collaboratie gestraft. De gebouwen stonden leeg en allerlei verenigingen namen hun intrek (onder meer de plaatselijke communistische partij in 1949). In 1957 kocht de stad Aalst het volledige pand. Het werd gesloopt en moest plaatsmaken voor het cultureel centrum De Werf. Op 17 maart 1967 werd de 'passieve' maatschappij Volksverheffing officieel ontbonden.

LITERATUUR: M. van de Perre, *Redt en helpt u zelve en elkan-*
der of hoe de daensistische beweging de sociale problemen bestreed
(Bijdragen Museum van de Vlaamse Sociale Strijd, nr. 14, 1997).

GERT VAN OVERLOOP EN NICO WOUTERS